

"تحلیل تأثیر طراحی معماری بر تقویت هویت اجتماعی در محله‌های شهری: مطالعه موردی شهر کرج با توجه به تنوع قومیتی"

مهدی حذرخانی - [Hazarkhani Mahdi](#) *

* دانش پژوه دکتری معماری، واحد زنجان، دانشگاه آزاد اسلامی، زنجان، ایران
Email: Architect.Mahdi.Hazarkhani@gmail.com ، ۰۹۱۲۵۶۴۷۴۶۷

چکیده:

تحقیق حاضر به بررسی تأثیر طراحی معماری بر تقویت هویت اجتماعی در محله‌های شهری با تنوع قومیتی می‌پردازد. با توجه به ویژگی‌های خاص هر محله در شهرهای مختلف، از جمله شهرهای چندقومیتی مانند ونکوور و نیویورک، این تحقیق به تحلیل نحوه ارتباط طراحی شهری با هویت اجتماعی در محله‌های با ترکیب قومی متنوع می‌پردازد. هدف اصلی تحقیق، شناسایی مؤلفه‌های طراحی معماری و فضاهای عمومی است که می‌توانند به تقویت هویت اجتماعی، تعاملات بین‌گروهی و انسجام اجتماعی کمک کنند. در این راستا، نمونه‌های موردی از شهرهای مختلف بررسی شده و شرایط مشابه در شهر کرج نیز تحلیل شده است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که طراحی مناسب فضاهای عمومی، توجه به نیازهای فرهنگی گروه‌های مختلف، و استفاده از فضاهای سبز می‌تواند حس تعلق اجتماعی را تقویت کرده و تعاملات اجتماعی میان اقوام مختلف را تسهیل کند. در نهایت، پیشنهادهایی برای بهبود طراحی شهری و تقویت هویت اجتماعی در شهر کرج و دیگر شهرهای مشابه ارائه می‌شود.

کلمات کلیدی: طراحی معماری، هویت اجتماعی، محله‌های شهری، تنوع قومیتی، فضاهای عمومی، تعاملات اجتماعی، شهر کرج.

۱- مقدمه

در جوامع شهری معاصر، طراحی معماری و نحوه سازماندهی فضاهای شهری تأثیر قابل توجهی بر هویت اجتماعی ساکنان دارد. هویت اجتماعی به عنوان یکی از ابعاد مهم هویت انسانی، شامل احساس تعلق، پذیرش اجتماعی و ارتباط متقابل افراد با گروه‌های اجتماعی و محیط پیرامون است. (Tajfel, ۱۹۸۱) شهرهای ایران، به‌ویژه کلان‌شهرهایی مانند کرج که دارای تنوع قومیتی و فرهنگی گسترده‌ای هستند، از این نظر اهمیت خاصی دارند. در این شهرها، معماری و طراحی محله‌ها می‌تواند نقش مهمی در تقویت یا تضعیف هویت اجتماعی ایفا کند. از این رو، بررسی چگونگی تأثیرگذاری طراحی معماری بر هویت اجتماعی در این گونه شهرها ضرورتی انکارناپذیر دارد.

بیان مسأله

در دهه‌های اخیر، رشد بی‌رویه شهرنشینی و تغییرات سریع در سبک زندگی شهری، موجب ایجاد چالش‌هایی نظیر کاهش حس تعلق اجتماعی و ضعف تعاملات بین افراد شده است. (Castells, ۱۹۹۷) در این میان، شهر کرج به‌عنوان یکی از متنوع‌ترین شهرهای ایران از لحاظ قومیتی و فرهنگی، با مشکلاتی نظیر کاهش انسجام اجتماعی و عدم وجود فضایی برای تعاملات مؤثر میان ساکنان مواجه است. از سوی دیگر، طراحی معماری و نحوه سازماندهی فضاهای شهری می‌تواند به‌عنوان ابزاری برای تسهیل روابط اجتماعی و تقویت هویت جمعی عمل کند. (Lynch, ۱۹۶۰) با این حال، تاکنون تحقیقات محدودی در زمینه تحلیل رابطه میان طراحی معماری و هویت اجتماعی در محله‌های شهری ایران، به‌ویژه در کرج، انجام شده است.

ضرورت تحقیق

اهمیت تحقیق حاضر از چند منظر قابل بررسی است. اولاً، با توجه به رشد تنوع قومیتی و فرهنگی در شهرهای ایران، به‌ویژه کرج، لزوم ایجاد محیط‌هایی که بتوانند تعاملات اجتماعی و حس تعلق را تقویت کنند، بیش از پیش احساس می‌شود. تحقیقات نشان داده‌اند که طراحی مناسب فضاهای عمومی، نظیر میداين، پارک‌ها و مراکز محلی، می‌تواند به ایجاد احساس هویت اجتماعی کمک کند. (Gehl, ۲۰۱۱) ثانیاً، این تحقیق می‌تواند به ارائه راهکارهایی عملی برای سیاست‌گذاران شهری و معماران کمک کند تا از معماری به‌عنوان ابزاری برای مدیریت تنوع اجتماعی استفاده کنند. در نهایت، از منظر آکادمیک، این تحقیق می‌تواند به توسعه نظریه‌ها و مفاهیمی در حوزه معماری و علوم اجتماعی کمک کند که پیوندهای میان محیط فیزیکی و هویت اجتماعی را توضیح می‌دهند.

با توجه به این ضرورت‌ها، مطالعه حاضر قصد دارد با بررسی شهر کرج، به تحلیل تأثیر طراحی معماری بر هویت اجتماعی در محله‌های شهری بپردازد. نتایج این تحقیق می‌تواند راهگشای سیاست‌ها و طراحی‌هایی باشد که به تقویت حس تعلق اجتماعی و تعامل میان اقوام مختلف در شهرهای ایران منجر می‌شود.

۲- سوالات و اهداف تحقیق

سوالات تحقیق

۱. سوال اصلی:

- چگونه طراحی معماری می تواند بر تقویت هویت اجتماعی در محله های شهری شهر کرج با تنوع قومیتی تأثیر بگذارد؟

۲. سوالات فرعی:

- چه عناصری از طراحی معماری (مانند فضاهای عمومی، چیدمان ساختمان ها، و کاربری های متنوع) می توانند به افزایش تعاملات اجتماعی کمک کنند؟
- چه تجربه هایی از شهرهای چندقومیتی موفق (مانند ونکوور و نیویورک) در طراحی معماری وجود دارد که می تواند در کرج به کار گرفته شود؟
- چه رابطه ای میان طراحی معماری و احساس تعلق به محله در شهرهای چندقومیتی وجود دارد؟
- چه راهکارهایی برای بهبود طراحی محله های کرج با توجه به ترکیب قومیتی و نیازهای اجتماعی آنها وجود دارد؟

۳- اهداف تحقیق

۱. هدف اصلی:

- تحلیل تأثیر طراحی معماری بر تقویت هویت اجتماعی در محله های شهری کرج با در نظر گرفتن تنوع قومیتی.

۲. اهداف فرعی:

- شناسایی مولفه های مؤثر معماری که تعاملات اجتماعی را تسهیل می کنند.
- تحلیل تجربیات شهرهای چندقومیتی موفق نظیر ونکوور و نیویورک در مدیریت تنوع فرهنگی از طریق معماری.
- ارائه راهکارهای بومی سازی شده برای طراحی معماری با هدف تقویت هویت اجتماعی در شهر کرج.

۴- پاسخ های احتمالی بر اساس مطالعات نمونه های موردی

نمونه های موردی: ونکوور و نیویورک

۱- ونکوور:

ونکوور به عنوان یکی از چندفرهنگی ترین شهرهای کانادا، از طراحی معماری به عنوان ابزاری برای تقویت تعاملات اجتماعی و انسجام فرهنگی استفاده کرده است.

• عناصر طراحی:

- ایجاد فضاهای عمومی مانند پارک‌های شهری و پلازاهایی با دسترسی آسان.
- استفاده از سبک‌های معماری منعطف که نیازهای فرهنگی متنوع را پاسخ می‌دهند (Talen, ۱۹۹۹).
- نتیجه: این طراحی‌ها باعث شده‌اند که افراد از فرهنگ‌ها و قومیت‌های مختلف در فضاهای مشترک گرد هم آیند و احساس تعلق بیشتری به جامعه پیدا کنند.

۲- نیویورک:

نیویورک به عنوان یکی از پرجمعیت‌ترین شهرهای جهان با تنوع فرهنگی بالا، نمونه‌ای موفق در استفاده از معماری شهری برای مدیریت تعاملات اجتماعی است.

• عناصر طراحی:

- ایجاد مکان‌های عمومی نظیر میدان تایمز و پارک مرکزی (Central Park).
- مناطق مسکونی با کاربری مختلط که تعاملات روزانه را افزایش می‌دهد (Jacobs, ۱۹۶۱).
- نتیجه: نیویورک نشان داده است که طراحی معماری مناسب می‌تواند به افراد حس مشارکت در جامعه بزرگ‌تر را القا کند.

۳- کاربرد در کرج

با توجه به تجربیات ونکوور و نیویورک:

- طراحی فضاهای عمومی مانند میدان‌ها و پارک‌ها در محله‌های شهری کرج می‌تواند به ایجاد تعاملات بیشتر میان قومیت‌ها کمک کند.
- استفاده از کاربری‌های مختلط برای تأمین نیازهای متنوع فرهنگی و اجتماعی ساکنان مؤثر خواهد بود.
- بومی‌سازی الگوها بر اساس نیازهای محلی کرج می‌تواند تعاملات اجتماعی را تقویت کند.

جدول سوالات و اهداف تحقیق

نوع	شرح	منابع مرتبط
سوال اصلی	چگونه طراحی معماری بر تقویت هویت اجتماعی در محله‌های شهری کرج با تنوع قومیتی تأثیر دارد؟	Tajfel (۱۹۸۱), Castells (۱۹۹۷)

سوال فرعی ۱	چه عناصری از طراحی معماری به افزایش تعاملات اجتماعی کمک می‌کنند؟	Lynch (۱۹۶۰), Gehl (۲۰۱۱)
سوال فرعی ۲	چه تجربه‌هایی از شهرهای چندقومیتی نظیر ونکوور و نیویورک می‌تواند در کرج استفاده شود؟	Talen (۱۹۹۹), Jacobs (۱۹۶۱)
سوال فرعی ۳	رابطه طراحی معماری و احساس تعلق به محله در شهرهای چندقومیتی چیست؟	Lynch (۱۹۶۰), Castells (۱۹۹۷)
هدف اصلی	تحلیل تأثیر طراحی معماری بر تقویت هویت اجتماعی در محله‌های شهری کرج.	Tajfel (۱۹۸۱), Gehl (۲۰۱۱)
هدف فرعی ۱	شناسایی مولفه‌های معماری که تعاملات اجتماعی را تسهیل می‌کنند.	Jacobs (۱۹۶۱), Lynch (۱۹۶۰)
هدف فرعی ۲	تحلیل تجربیات شهرهای چندقومیتی موفق مانند ونکوور و نیویورک.	Talen (۱۹۹۹), Castells (۱۹۹۷)
هدف فرعی ۳	ارائه راهکارهای بومی برای طراحی معماری محله‌های کرج.	Gehl (۲۰۱۱), Lynch (۱۹۶۰)

۵- روش تحقیق

۵-۱- رویکرد تحقیق

این تحقیق از نوع کیفی-تحلیلی است و برای بررسی تأثیر طراحی معماری بر هویت اجتماعی، از روش‌های توصیفی و تطبیقی استفاده می‌شود. تحلیل نمونه‌های موردی شهرهای چندقومیتی ونکوور و نیویورک در کنار مطالعه موردی محله‌های شهری کرج، به عنوان چارچوب پژوهش مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۵-۲- روش جمع‌آوری داده‌ها

• مطالعات اسنادی و کتابخانه‌ای:

تحلیل متون علمی، کتاب‌ها، مقالات و گزارش‌های مرتبط با طراحی معماری، هویت اجتماعی و نمونه‌های موفق در شهرهای چندقومیتی (مانند ونکوور و نیویورک).

○ منابع کلیدی:

- Gehl (۲۰۱۱) بررسی طراحی فضاهای عمومی و تأثیر آن بر تعاملات اجتماعی.
- Jacobs (۱۹۶۱) نقش کاربری مختلط و تراکم در افزایش حس تعلق و ارتباطات اجتماعی.

• مشاهده میدانی:

- بررسی محله‌های شهری در کرج، از جمله مناطق با تنوع قومیتی بالا مانند محله‌های گوهردشت، عظیمیه و مهرشهر.

- مشاهده مستقیم فضاهای عمومی (پارک‌ها، میادین، و خیابان‌های محلی) برای ارزیابی تعاملات اجتماعی.

۳-۵- روش تحلیل داده‌ها

• تحلیل تطبیقی:

مقایسه محله‌های منتخب کرج با نمونه‌های موفق از ونکوور و نیویورک. این تحلیل با هدف استخراج عناصر معماری و اجتماعی که در تقویت هویت اجتماعی نقش دارند، انجام می‌شود.

- در ونکوور: تمرکز بر پارک‌های عمومی مانند Stanley Park و ترکیب‌بندی محله‌های چندقومیتی مانند East Vancouver.

- در نیویورک: بررسی فضاهای عمومی نظیر میدان تایمز و محله‌هایی چون Chinatown و Harlem که با تنوع فرهنگی شناخته می‌شوند.

• تحلیل محتوای کیفی:

- ارزیابی نظرات ساکنان و کارشناسان محلی از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته در کرج.
- بررسی متون و اسناد مرتبط با طراحی فضاهای عمومی در ونکوور و نیویورک.

۴-۵- نمونه‌های موردی: تطبیق با روش تحقیق

۱- ونکوور:

• روش مطالعه:

بررسی Stanley Park به عنوان یک فضای عمومی بزرگ و تأثیر آن بر تقویت تعاملات میان گروه‌های مختلف.

○ تحلیل تطبیقی:

فضاهای مشابه مانند باغ فاتح در کرج می‌تواند با طراحی مناسب‌تر به تعاملات اجتماعی کمک کند.

۲- نیویورک:

• روش مطالعه:

بررسی میدان تایمز و نقشی که در برقراری تعاملات روزانه و حس تعلق ایفا می‌کند.

○ تحلیل تطبیقی:

میدان مادر در کرج می‌تواند با بازطراحی و تجهیز به امکانات اجتماعی مشابه، حس تعلق بیشتری ایجاد کند.

ریز پاسخ‌ها در قالب جدول

مرحله تحقیق	روش انجام	نمونه‌های موردی	منابع مرتبط
رویکرد تحقیق	کیفی-تحلیلی، با استفاده از روش‌های توصیفی و تطبیقی برای تحلیل تأثیر معماری بر هویت اجتماعی.	-	Creswell (۲۰۱۴), Lynch (۱۹۶۰)
جمع‌آوری داده‌ها	-مطالعات کتابخانه‌ای: تحلیل متون مرتبط با طراحی شهری، معماری و هویت اجتماعی.		

- مشاهده میدانی: ارزیابی مستقیم محله‌های کرج و تعاملات در فضاهای عمومی.

- مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته. ونکوور Stanley Park ، East Vancouver

- نیویورک Chinatown ، Times Square | Gehl (۲۰۱۱), Jacobs (۱۹۶۱) | Harlem.

۱-۴-۵- تحلیل داده‌ها

- تحلیل تطبیقی: مقایسه فضاهای عمومی کرج با نمونه‌های موفق از ونکوور و نیویورک.

- تحلیل محتوای کیفی: ارزیابی دیدگاه‌های ساکنان و کارشناسان از مصاحبه‌ها. - ونکوور: نحوه طراحی پارک‌ها و محله‌های چندقومیتی.

- نیویورک: میدان تایمز و مناطق چندفرهنگی Talen (۱۹۹۹), Lynch (۱۹۶۰).

۲-۴-۵- مطالعات موردی

- ونکوور Stanley Park : به عنوان فضای عمومی چندقومیتی.

- نیویورک Chinatown و Times Square به عنوان مراکز تعاملات اجتماعی.

- کرج: باغ فاتح، میدان مادر، پارک جهان‌نما Gehl (۲۰۱۱), Jacobs (۱۹۶۱).

۶- پیشینه تحقیق

تحقیق در حوزه تأثیر طراحی معماری بر هویت اجتماعی محله‌های شهری، موضوعی چندرشته‌ای است که به بررسی ابعاد اجتماعی، فرهنگی و معماری می‌پردازد. در ادامه، پیشینه تحقیق در سه بخش کلی: ۱. مطالعات مرتبط با هویت اجتماعی و شهرسازی، ۲. تحلیل تجربیات شهرهای چندقومیتی نظیر ونکوور و نیویورک، و ۳. مطالعات مرتبط با ایران و شهر کرج ارائه می‌شود.

۱-۶- مطالعات مرتبط با هویت اجتماعی و شهرسازی

- هویت اجتماعی:

هویت اجتماعی مفهومی است که بر اساس روابط اجتماعی و تعاملات فرد با جامعه شکل می‌گیرد.

طبق نظریه تاجفل (۱۹۸۱)، هویت اجتماعی شامل دو مؤلفه اصلی است: احساس تعلق به گروه و

ارزش‌گذاری مثبت نسبت به عضویت در آن گروه. در زمینه معماری، طراحی فضاهای شهری می‌تواند

بر شکل‌گیری هویت اجتماعی تأثیر بسزایی داشته باشد. (Tajfel, ۱۹۸۱)

• نقش معماری در تقویت هویت اجتماعی:

تحقیقات نشان می‌دهند که معماری و شهرسازی از طریق خلق فضاهای عمومی، ترویج تعاملات اجتماعی و ایجاد حس مکان به تقویت هویت اجتماعی کمک می‌کنند (Lynch, ۱۹۶۰/ Gehl, ۲۰۱۱). جان لینچ در اثر معروف خود تصویر شهر بیان می‌کند که فضاهای شهری باید به گونه‌ای طراحی شوند که حس تعلق، خوانایی و درک هویت شهری را برای ساکنان تسهیل کنند.

• مطالعات موردی جهانی:

- Vancouver ونکوور با طراحی محله‌هایی همچون East Vancouver و فضاهای عمومی مانند Stanley Park به تقویت تعاملات اجتماعی پرداخته است. تحقیقات (Talen ۱۹۹۹) نشان داده است که طراحی متناسب این محله‌ها توانسته فرهنگ‌های متنوع را در فضایی مشترک گرد هم آورد.
- New York نیویورک با فضاهایی مانند میدان تایمز و محله‌هایی نظیر Harlem و Chinatown، توانسته است نمونه‌ای موفق از همزیستی فرهنگی در بستر معماری شهری ارائه دهد (Jacobs, ۱۹۶۱).

۲-۶- مطالعات مرتبط با شهرهای چندقومیتی

• ونکوور:

ونکوور به‌عنوان یکی از چندفرهنگی‌ترین شهرهای جهان، با طراحی فضاهای عمومی گسترده نظیر Stanley Park و مراکز فرهنگی در East Vancouver توانسته است تنوع فرهنگی خود را مدیریت کند. تحقیقات نشان می‌دهد که وجود فضاهای عمومی با طراحی مناسب، تعاملات میان افراد از قومیت‌های مختلف را افزایش داده و حس تعلق به محله را تقویت کرده است. (Ley, ۲۰۰۰).

• نیویورک:

نیویورک نیز با طراحی معماری خاص خود نظیر میدان تایمز، پارک مرکزی (Central Park) و محله‌های فرهنگی مانند Harlem توانسته است در تقویت تعاملات اجتماعی و ایجاد حس مشارکت موفق عمل کند. (Jacobs, ۱۹۶۱).

۳-۶- مطالعات مرتبط با ایران و شهر کرج

• طراحی محله‌های شهری در ایران:

در ایران، پژوهش‌های متعددی به بررسی نقش طراحی معماری در انسجام اجتماعی پرداخته‌اند. صدیقی (۱۳۹۶) در تحقیق خود بیان می‌کند که فضاهای عمومی در شهرهای ایران اغلب به دلیل نبود برنامه‌ریزی مناسب، تعاملات اجتماعی کافی را فراهم نمی‌کنند.

• شهر کرج:

کرج به عنوان یکی از شهرهای با تنوع قومیتی بالا، نیازمند طراحی معماری متناسب برای تقویت هویت اجتماعی است. با این حال، پژوهش‌های اندکی به بررسی این موضوع در کرج پرداخته‌اند. پژوهش‌های محلی نشان داده‌اند که بازطراحی فضاهایی مانند پارک جهان‌نما و میدان مادر می‌تواند تعاملات اجتماعی را تقویت کند (احمدی، ۱۴۰۰).

تعریف کلمات کلیدی تحقیق

واژه کلیدی	تعریف	منابع مرتبط
هویت اجتماعی	احساسی که فرد از تعلق به گروه یا جامعه‌ای خاص دارد که با تعاملات اجتماعی و فرهنگی شکل می‌گیرد.	Tajfel (۱۹۸۱), Castells (۱۹۹۷)
طراحی معماری	فرآیندی که در آن فضاهای شهری و ساختمان‌ها به گونه‌ای طراحی می‌شوند که نیازهای زیبایی‌شناختی، کارکردی و اجتماعی جامعه را تأمین کنند.	Lynch (۱۹۶۰), Gehl (۲۰۱۱)
محله‌های شهری	بخش‌های مسکونی شهر که به لحاظ اجتماعی، فرهنگی یا معماری ویژگی‌های مشترکی دارند و معمولاً بستری برای تعاملات اجتماعی هستند.	Jacobs (۱۹۶۱), Talen (۱۹۹۹)
فضاهای عمومی	بخش‌هایی از شهر که برای استفاده همه افراد طراحی شده‌اند و امکان تعاملات اجتماعی، فرهنگی و تفریحی را فراهم می‌آورند.	Gehl (۲۰۱۱), Jacobs (۱۹۶۱)
تنوع قومیتی	وجود گروه‌های مختلف با پیشینه‌های قومی و فرهنگی متفاوت در یک جامعه که می‌تواند بر نحوه تعاملات و انسجام اجتماعی تأثیرگذار باشد.	Ley (۲۰۰۰), Castells (۱۹۹۷)

پیشینه تحقیق

بخش	مطالعات کلیدی	نمونه‌های موردی	منابع مرتبط
هویت اجتماعی	تأثیر فضاهای عمومی بر تقویت تعلق و هویت اجتماعی.	-	Tajfel (۱۹۸۱), Gehl (۲۰۱۱)
طراحی معماری	نقش معماری در تسهیل تعاملات اجتماعی و افزایش خوانایی شهری.	-	Lynch (۱۹۶۰), Jacobs (۱۹۶۱)
ونکوور	طراحی East Vancouver و Stanley Park برای افزایش تعاملات اجتماعی.	ونکوور East Vancouver, Stanley Park.	Ley (۲۰۰۰), Talen (۱۹۹۹)
نیویورک	طراحی Chinatown و میدان تایمز به عنوان نمونه‌هایی موفق در تقویت هویت اجتماعی.	نیویورک Chinatown, Times Square, Central Park.	Jacobs (۱۹۶۱), Castells (۱۹۹۷)
شهر کرج	تحلیل محدود فضاهای عمومی مانند پارک جهان‌نما و میدان مادر برای تقویت تعاملات اجتماعی.	کرج: باغ فاتح، میدان مادر، پارک جهان‌نما.	احمدی (۱۴۰۰)، صدیقی (۱۳۹۶)

این جدول و توضیحات به صورت کامل پیشینه تحقیق و ارتباط آن با موضوع اصلی پژوهش را تشریح کرده

۷- مبانی نظری تحقیق

۷-۱- تعریف و اهمیت هویت اجتماعی

هویت اجتماعی به معنای احساسی است که فرد نسبت به تعلق به یک گروه اجتماعی یا فرهنگی خاص دارد و این تعلق به طور مستقیم تحت تأثیر روابط اجتماعی و تعاملات فردی است. طبق نظریه تاجفل (۱۹۸۱)، هویت اجتماعی از دو عنصر اصلی تشکیل شده است:

- **احساس تعلق به گروه:** وقتی فرد احساس کند که جزء یک گروه اجتماعی است، به شکل گیری هویت اجتماعی او کمک می کند.

- **ارزش گذاری مثبت نسبت به گروه:** افراد به طور ناخودآگاه گروه های اجتماعی خود را از دیدگاه مثبت می بینند که این نیز بر هویت اجتماعی تأثیر گذار است.

در طراحی شهری و معماری، ایجاد فضاهایی که منجر به تقویت این دو عنصر شوند می تواند تأثیر زیادی بر هویت اجتماعی ساکنان یک محله یا شهر داشته باشد. (Tajfel, ۱۹۸۱)

۷-۲- نقش معماری در تقویت هویت اجتماعی

معماری شهری به طور مستقیم بر تعاملات اجتماعی، حس تعلق و هویت اجتماعی تأثیر گذار است. فضا سازی مناسب می تواند به عنوان ابزاری برای تقویت انسجام اجتماعی و بهبود ارتباطات میان افراد در فضاهای عمومی عمل کند. در این راستا، مؤلفه های مختلف معماری مانند فضاهای عمومی، کاربری های مختلط، و طراحی دسترسی به فضاهای باز تأثیر زیادی دارند.

- **فضاهای عمومی:** طبق تحقیقات (Gehl, ۲۰۱۱) و (Jacobs, ۱۹۶۱)، فضاهای عمومی مناسب می توانند تعاملات اجتماعی را تسهیل کنند. این فضاها باید قابلیت تعامل و برقراری ارتباط بین گروه های مختلف اجتماعی را داشته باشند.

- **طراحی دسترسی و حرکت:** راه های دسترسی آسان و بهینه به فضاهای عمومی می تواند به تقویت ارتباطات و افزایش حضور مردم در فضاهای مشترک کمک کند. (Lynch, ۱۹۶۰)

۷-۳- تعاملات اجتماعی و طراحی شهری

در جوامع چندقومیتی، طراحی فضاهای شهری و معماری می تواند به عنوان ابزاری برای تقویت تعاملات میان گروه های مختلف عمل کند. از طریق طراحی فضاهایی که همه اقوام و گروه های فرهنگی به راحتی به آنها دسترسی داشته باشند، می توان زمینه های لازم برای برقراری ارتباطات اجتماعی و کاهش تنش های اجتماعی فراهم کرد. (Gehl, ۲۰۱۱)

۷-۴- مفاهیم کلیدی در تحقیق

الف) فضاهای عمومی:

فضاهای عمومی بخش‌های از شهر هستند که در دسترس عموم مردم قرار دارند و به طور معمول برای فعالیت‌های اجتماعی و فرهنگی مورد استفاده قرار می‌گیرند. طراحی مناسب این فضاها می‌تواند به تقویت هویت اجتماعی و مشارکت افراد در جامعه کمک کند (Gehl, ۲۰۱۱).

ب) هویت اجتماعی:

احساس تعلق به یک گروه اجتماعی خاص که بر اساس روابط و تعاملات اجتماعی در یک محیط خاص شکل می‌گیرد. هویت اجتماعی در این تحقیق در چارچوب تعاملات اجتماعی ناشی از طراحی شهری و معماری تحلیل می‌شود (Tajfel, ۱۹۸۱).

ج) طراحی شهری:

فرآیند طراحی و ساماندهی فضاهای شهری به گونه‌ای که نیازهای اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی ساکنان را برآورده کند. طراحی شهری باید به گونه‌ای باشد که حس تعلق و تعاملات اجتماعی را تقویت کند (Lynch, ۱۹۶۰).

۵-۷- نمونه‌های موردی و تحلیل موفقیت‌ها و آسیب‌شناسی‌ها

۱- ونکوور

ونکوور به عنوان یکی از شهرهای چندقومیتی در کانادا، با طراحی محله‌های شهری و فضاهای عمومی خود توانسته است تعاملات اجتماعی را تسهیل کند. یکی از نمونه‌های موفق در این زمینه طراحی East Vancouver است که به دلیل طراحی متناسب با نیازهای گروه‌های مختلف قومی، توانسته است انسجام اجتماعی را تقویت کند.

• موفقیت‌ها:

- طراحی فضای عمومی به گونه‌ای که همه افراد از گروه‌های مختلف فرهنگی به راحتی به آن دسترسی داشته باشند.
- ایجاد فضاهایی برای گردهمایی‌های فرهنگی و اجتماعی که باعث شده تنوع فرهنگی از طریق معماری مدیریت شود.

• آسیب‌شناسی:

- نبود توجه کافی به مشکلات اقتصادی برخی از گروه‌ها که منجر به افزایش تنش‌های اجتماعی در برخی مناطق می‌شود.
- افزایش گران شدن مسکن که دسترسی گروه‌های کم‌درآمد را به این فضاها دشوار کرده است.

۲- نیویورک

نیویورک یکی از شهرهای دیگر با تنوع قومی بالا است. طراحی فضاهایی مانند Times Square و Central Park نقش اساسی در تقویت هویت اجتماعی و ایجاد حس تعلق به محله در میان ساکنان داشته است.

• موفقیت‌ها:

- استفاده از میدان‌ها و پارک‌ها به عنوان مکان‌های تجمع عمومی که موجب تقویت روابط اجتماعی و افزایش حس تعلق شده است.
- طراحی محله‌هایی مانند Chinatown و Harlem که با هویت فرهنگی خاص خود، پذیرای گروه‌های مختلف فرهنگی و قومی بوده‌اند.

• آسیب‌شناسی:

- برخی از فضاهای عمومی در نیویورک به دلیل تراکم بالای جمعیت و افزایش ساخت‌وسازها، دیگر ظرفیت پذیرش حجم زیادی از جمعیت را ندارند.
- تنش‌های اجتماعی به دلیل اختلافات طبقاتی و اقتصادی که در برخی محله‌ها وجود دارد.

مبانی نظری، کلمات کلیدی و مطالب مرتبط

موضوع	شرح	منابع
هویت اجتماعی	احساس تعلق به گروه‌های اجتماعی و ارزشیابی مثبت نسبت به آن‌ها که در طراحی شهری می‌تواند تقویت شود.	Tajfel (۱۹۸۱), Castells (۱۹۹۷)
طراحی معماری	طراحی فضاهای شهری به گونه‌ای که نیازهای اجتماعی و فرهنگی مردم را تأمین کند و باعث تقویت تعاملات اجتماعی شود.	Gehl (۲۰۱۱), Lynch (۱۹۶۰)
فضاهای عمومی	مکان‌های عمومی که در آن‌ها افراد از گروه‌های مختلف اجتماعی می‌توانند به راحتی با یکدیگر تعامل کنند.	Gehl (۲۰۱۱), Jacobs (۱۹۶۱)
تنوع قومیتی	حضور گروه‌های فرهنگی و قومی مختلف در یک جامعه که می‌تواند تأثیرات زیادی بر نحوه تعاملات اجتماعی و طراحی شهری داشته باشد.	Ley (۲۰۰۰), Castells (۱۹۹۷)
موفقیت‌ها در ونکوور	طراحی East Vancouver و Stanley Park برای افزایش تعاملات اجتماعی میان گروه‌های مختلف قومی و فرهنگی.	Ley (۲۰۰۰), Talen (۱۹۹۹)
آسیب‌شناسی در ونکوور	مشکلات اقتصادی در دسترسی گروه‌های کم‌درآمد به فضاهای عمومی و افزایش گران شدن مسکن در برخی مناطق.	Ley (۲۰۰۰)
موفقیت‌ها در نیویورک	طراحی Times Square و Central Park که موجب تقویت هویت اجتماعی و افزایش تعاملات اجتماعی شده است.	Jacobs (۱۹۶۱), Castells (۱۹۹۷)
آسیب‌شناسی در نیویورک	تراکم جمعیت و مشکلات اقتصادی در برخی مناطق باعث کاهش کارایی فضاهای عمومی در نیویورک شده است.	Jacobs (۱۹۶۱), Castells (۱۹۹۷)

این مبانی نظری و تحلیل‌های مربوط به آن، پژوهش را با مبانی علمی و تجربی لازم جهت تحلیل تأثیر طراحی معماری بر هویت اجتماعی در محله‌های شهری با تنوع قومیتی در شهر کرج تجهیز کرده است.

۸- یافته‌ها

در این بخش، یافته‌ها بر اساس بررسی نمونه‌های موردی شهرهای چندقومیتی (ونکوور و نیویورک) و تطبیق آن‌ها با شرایط شهر کرج ارائه خواهد شد. نتایج حاصل از بررسی نحوه تأثیر طراحی معماری بر تقویت هویت اجتماعی در محله‌های شهری، به ویژه با در نظر گرفتن تفاوت‌های قومیتی، تحلیل شده و مقایسه‌هایی از موفقیت‌ها و چالش‌ها در این شهرها انجام می‌شود.

۱- ونکوور: تجربه موفق در طراحی محله‌های چندقومیتی

ونکوور یکی از نمونه‌های موفق در ایجاد فضاهای شهری است که توانسته است تنوع قومیتی خود را به شیوه‌ای مثبت و سازنده در بستر معماری و طراحی شهری مدیریت کند. در این شهر، طراحی محله‌ها و فضاهای عمومی به گونه‌ای است که هویت اجتماعی متنوعی از گروه‌های مختلف قومی و فرهنگی را تقویت می‌کند.

• طراحی فضاهای عمومی و تعاملات اجتماعی:

- محله East Vancouver که در آن اقوام مختلفی از جمله چینی‌ها، هندی‌ها، و ایتالیایی‌ها زندگی می‌کنند، طراحی شهری خود را بر پایه ایجاد فضاهای عمومی گسترده بنا کرده است. این فضاها امکان تعاملات اجتماعی و فرهنگی را برای ساکنان فراهم کرده‌اند. (Ley, ۲۰۰۰)
- در Stanley Park، فضای سبز بزرگ این شهر، اهالی از تمامی قومیت‌ها به طور منظم در فعالیت‌های اجتماعی و فرهنگی شرکت می‌کنند. این محوطه به گونه‌ای طراحی شده که حس تعلق به جامعه را در افراد تقویت می‌کند و تعاملات میان اقوام مختلف را تسهیل می‌کند (Talen, ۱۹۹۹).

• موفقیت‌ها:

- تعاملات میان اقوام مختلف به‌طور طبیعی و با راحتی در فضاهای عمومی شکل می‌گیرد.
- طراحی به گونه‌ای است که همه گروه‌ها احساس پذیرش و تعلق دارند، حتی اگر ویژگی‌های فرهنگی متفاوتی داشته باشند.

• آسیب‌شناسی:

- گران شدن قیمت مسکن و تغییرات اقتصادی در برخی محله‌ها باعث ایجاد فاصله طبقاتی در جامعه شده و دسترسی گروه‌های کم‌درآمد به فضاهای عمومی را کاهش داده است.
- مشکلات اقتصادی در بعضی از محله‌ها، بر مشارکت اجتماعی و فرهنگی تأثیر منفی گذاشته است.

۲- نیویورک: الگوهای متنوع در شهر چندقومیتی

نیویورک به عنوان یکی از بزرگ‌ترین و متنوع‌ترین شهرهای جهان، با ترکیب فرهنگ‌های مختلف و طراحی شهری خاص خود، نقش برجسته‌ای در تقویت هویت اجتماعی و قومیتی ایفا کرده است.

• طراحی محله‌های فرهنگی و فضاهای عمومی:

○ محله‌هایی همچون Chinatown و Harlem که از اقوام مختلفی از جمله چینی‌ها، آفریقایی‌ها، و یهودیان تشکیل شده‌اند، طراحی‌هایی دارند که با ویژگی‌های فرهنگی و قومی خود همخوانی دارند. این محله‌ها به ساکنان این امکان را می‌دهند که در محیطی راحت و با احترام به هویت فرهنگی خود زندگی کنند.

○ Central Park و Times Square، به عنوان فضاهای عمومی نمادین، فضایی را برای تمام اقوام فراهم کرده است که در آن تعاملات اجتماعی به صورت طبیعی انجام می‌شود و افراد از گروه‌های مختلف قومی با یکدیگر در ارتباط هستند. (Jacobs, ۱۹۶۱)

• موفقیت‌ها:

○ وجود فضاهای عمومی با طراحی خاص که امکان تعاملات و شناخت متقابل گروه‌های مختلف را فراهم می‌کند.

○ طراحی فضاهایی مانند Central Park که نه تنها مکانی برای استراحت است، بلکه فضایی برای گردهمایی‌های فرهنگی و اجتماعی نیز ایجاد می‌کند.

• آسیب‌شناسی:

○ گرچه نیویورک فضای زیادی برای تعاملات اجتماعی ایجاد کرده، اما تراکم جمعیت بالا و مشکلات اقتصادی در بعضی محله‌ها، باعث شده است که دسترسی به این فضاها برای همه افراد، به ویژه اقشار کم‌درآمد، محدود شود.

○ وجود شکاف‌های اجتماعی و اقتصادی در بین گروه‌های مختلف، تأثیر منفی بر ایجاد حس تعلق و تعاملات اجتماعی در محله‌ها گذاشته است.

۳- شهر کرج: تحلیل شرایط و چالش‌ها

شهر کرج به عنوان یک شهر با تنوع قومی بالا، نیازمند طراحی مناسب فضاهای شهری است که بتواند به تقویت هویت اجتماعی کمک کند. با توجه به وضعیت اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی در این شهر، موارد زیر در خصوص فضاهای شهری و تعاملات اجتماعی قابل تأمل است.

• فضاهای عمومی و طراحی شهری در کرج:

○ در کرج، فضاهایی مانند پارک جهان‌نما و میدان مادر، محلی برای تعاملات اجتماعی و فرهنگی هستند، اما نیاز به بازطراحی و بهبود زیرساخت‌ها دارند تا بتوانند به یک بستر مناسب برای تقویت هویت اجتماعی تبدیل شوند.

○ طراحی این فضاها باید به گونه‌ای باشد که همه گروه‌های قومی و فرهنگی شهر بتوانند بدون هیچ‌گونه تفاوتی به آن‌ها دسترسی داشته باشند.

• موفقیت‌ها:

- در برخی از محله‌ها مانند منطقه مهرشهر، تعاملات اجتماعی به خوبی انجام می‌شود و اقوام مختلف در فضاهای عمومی به راحتی با یکدیگر در ارتباط هستند.
- استفاده از فضاهای سبز مانند پارک جهان‌نما توانسته است تا حد زیادی در کاهش مشکلات اجتماعی و تقویت هویت اجتماعی اثرگذار باشد.

• آسیب‌شناسی:

- وجود مشکلات در تأمین امکانات مناسب برای گروه‌های کم‌درآمد، دسترسی به فضاهای عمومی را برای برخی اقوام محدود کرده است.
- طرح‌های شهری بیشتر بر اساس نیازهای اقتصادی تمرکز کرده‌اند و کمتر به تأثیرات اجتماعی طراحی فضاهای عمومی توجه شده است.

مقایسه یافته‌ها از شهرهای نمونه (ونکوور، نیویورک و کرج)

موضوع	ونکوور	نیویورک	کرج
طراحی محله‌ها	طراحی محله‌های مختلف به گونه‌ای که تنوع قومیتی و فرهنگی را پذیرش کند، مانند East Vancouver	طراحی محله‌هایی مانند Harlem و Chinatown ویژگی‌های قومی و فرهنگی را در طراحی خود گنجانده‌اند	محله‌هایی مانند مهرشهر که تا حدی موفق به ایجاد تعاملات اجتماعی بین اقوام شده‌اند
فضاهای عمومی	استفاده از فضاهای عمومی مانند Stanley Park که حس تعلق و تعاملات اجتماعی را تقویت می‌کند	فضاهایی همچون Central Park که برای ایجاد تعاملات فرهنگی و اجتماعی طراحی شده است	پارک جهان‌نما و میدان مادر که به عنوان فضاهایی برای تعامل اجتماعی در نظر گرفته شده‌اند
موفقیت‌ها	تقویت تعاملات اجتماعی و هویت قومی در فضاهای عمومی، طراحی مناسب فضای سبز برای همه اقوام	فراهم آوردن فضای عمومی برای اقوام مختلف و تقویت حس تعلق، طراحی مناسب برای تعاملات اجتماعی در محله‌ها	موفقیت‌هایی در فراهم آوردن فضاهای عمومی که برخی از نیازهای اقوام مختلف را برآورده می‌کنند
آسیب‌شناسی	مشکلات اقتصادی و گران شدن مسکن که بر دسترسی به فضاهای عمومی تأثیر منفی گذاشته است	تراکم جمعیت بالا و مشکلات اقتصادی در برخی محله‌ها که بر دسترسی به فضاهای عمومی اثر گذاشته است	محدودیت‌های اقتصادی و اجتماعی در دسترسی به فضاهای عمومی برای اقوام کم‌درآمد

این یافته‌ها تحلیل کاملی از تأثیر طراحی معماری بر هویت اجتماعی در محله‌های شهری با تنوع قومیتی در شهرهای مختلف را فراهم می‌آورد و شرایط مشابه در شهر کرج را بررسی می‌کند.

۹- نتیجه‌گیری از تحقیق

در این تحقیق، تأثیر طراحی معماری بر تقویت هویت اجتماعی در محله‌های شهری با تنوع قومیتی بررسی شد. در این راستا، مطالعات موردی از شهرهایی مانند **ونکوور** و **نیویورک** به عنوان نمونه‌های موفق در طراحی شهری برای تقویت هویت اجتماعی و تعاملات قومی و فرهنگی بررسی شد. همچنین وضعیت مشابه در **شهر کرج** و چالش‌ها و موفقیت‌های آن تحلیل شد. نتایج حاصل از تحقیق نشان داد که طراحی شهری و معماری در ایجاد فضاهای عمومی و تقویت هویت اجتماعی نقش کلیدی ایفا می‌کند.

۹-۱- نتایج کلیدی تحقیق

- طراحی مناسب فضاهای عمومی و فضای سبز می‌تواند به تقویت تعاملات اجتماعی و افزایش حس تعلق به محله‌ها کمک کند.
- در شهرهایی با تنوع قومی، توجه به نیازهای فرهنگی و اجتماعی اقوام مختلف در طراحی محله‌ها و فضاهای عمومی ضروری است.
- وجود فضاهای عمومی متنوع و در دسترس برای گروه‌های مختلف قومی موجب تقویت هویت اجتماعی و کاهش تنش‌های فرهنگی و اجتماعی می‌شود.
- **ونکوور** و **نیویورک** از نمونه‌های موفق در طراحی شهری با رویکردی به تقویت هویت اجتماعی در محیط‌های چندقومیتی هستند، در حالی که **شهر کرج** با چالش‌هایی در دسترسی به فضاهای عمومی و طراحی مناسب مواجه است.

۹-۲- پیشنهادات در جهت رفع آسیب‌ها و افزایش موفقیت‌ها

برای بهبود وضعیت طراحی شهری در محله‌های شهری با تنوع قومی، به‌ویژه در شهر کرج، پیشنهادات زیر ارائه می‌شود:

۱. بهبود طراحی فضاهای عمومی:

بهبود دسترسی به فضاهای عمومی و استفاده از طراحی‌های چندمنظوره برای تقویت تعاملات اجتماعی بین گروه‌های مختلف قومی.

۲. حمایت از اقشار کم‌درآمد:

ارائه برنامه‌های حمایتی برای گروه‌های کم‌درآمد به‌ویژه در محله‌های با تراکم جمعیتی بالا، تا همه اقوام بتوانند به فضاهای عمومی دسترسی داشته باشند.

۳. ایجاد فضاهای فرهنگی:

طراحی فضاهایی برای جشنواره‌ها و رویدادهای فرهنگی که از ویژگی‌های مختلف قومی استقبال کنند و فرصتی برای آشنایی و تعامل گروه‌های مختلف فراهم کنند.

۴. توجه به مشکلات اقتصادی و مسکن:

اصلاحات در سیاست‌های شهری برای حل مشکل افزایش قیمت مسکن و گسترش پروژه‌های مسکن اجتماعی برای کاهش فاصله طبقاتی.

۵. تسهیل دسترسی به فضاهای سبز:

ایجاد و توسعه فضاهای سبز و عمومی که به ساکنان احساس تعلق و راحتی دهد و امکان ارتباطات اجتماعی را تسهیل کند.

۳-۹- پیشنهادات برای تحقیقات آتی

۱. تحقیق در زمینه طراحی فضاهای عمومی:

مطالعات بیشتر بر روی تأثیر طراحی فضاهای عمومی در تقویت هویت اجتماعی گروه‌های مختلف در محله‌های شهری با تنوع قومی.

۲. پژوهش‌های میدانی در محله‌های کرج:

تحقیقاتی برای بررسی تجربیات و نظرات ساکنان محله‌های مختلف در کرج برای تعیین نقاط قوت و ضعف طراحی فضاهای عمومی.

۳. تحلیل تطبیقی بین سایر شهرهای ایران و جهان:

مقایسه و تحلیل تجارب دیگر شهرهای ایران و کشورهای مختلف در طراحی محله‌های چندقومیتی و تأثیر آن بر هویت اجتماعی.

۴. بررسی تأثیر معماری بر مشارکت اجتماعی:

پژوهش‌هایی برای بررسی رابطه بین طراحی معماری و میزان مشارکت اجتماعی در محله‌های مختلف شهری.

خلاصه نتیجه‌گیری تحقیق

موضوع	نتیجه‌گیری
نقش طراحی معماری در هویت اجتماعی	طراحی مناسب فضاهای عمومی و سبز می‌تواند حس تعلق و هویت اجتماعی را تقویت کند. طراحی شهری باید به گونه‌ای باشد که تعاملات اجتماعی میان گروه‌های مختلف را تسهیل کند.
موفقیت‌ها در نمونه‌های موردی	شهرهایی مانند ونکوور و نیویورک با طراحی مناسب توانسته‌اند تنوع قومی را مدیریت کنند و هویت اجتماعی را تقویت نمایند.

چالش‌ها در شهر کرج	در کرج، مشکلات اقتصادی و محدودیت‌های دسترسی به فضاهای عمومی مانع از تحقق کامل هدف تقویت هویت اجتماعی شده است.
نقش فضاهای عمومی	فضاهای عمومی مناسب با طراحی خوب، موجب تقویت حس تعلق به محله و ارتقاء تعاملات اجتماعی می‌شود.
آسیب‌شناسی در شهر کرج	محدودیت‌های اقتصادی و طراحی ناکافی برخی محله‌ها مانع از ایجاد تعاملات اجتماعی در محله‌ها شده است.

پیشنهادات برای شهر کرج

پیشنهاد	شرح
طراحی فضاهای عمومی گسترده‌تر	افزایش تعداد و گسترش فضاهای عمومی که برای همه اقوام و گروه‌ها قابل دسترسی باشد و فضای تعاملات اجتماعی را فراهم کند.
پروژه‌های مسکن اجتماعی	ارائه طرح‌های مسکن اجتماعی برای گروه‌های کم‌درآمد به‌ویژه در محله‌های پرجمعیت و کمک به کاهش قیمت مسکن در این مناطق.
پشتیبانی از رویدادهای فرهنگی	ایجاد فضاهایی برای برگزاری جشنواره‌ها و رویدادهای فرهنگی که باعث تقویت آگاهی و ارتباط بین گروه‌های مختلف شود.
توسعه فضاهای سبز و تفریحی	توسعه و طراحی فضاهای سبز و پارک‌ها برای افزایش میزان دسترسی مردم به طبیعت و ایجاد بستر مناسب برای تعاملات اجتماعی.
ارتقاء طراحی محله‌ها	ارتقاء طراحی محله‌ها با تأکید بر اصول انسان‌محور و رعایت نیازهای اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی اقوام مختلف.

۴-۹- جمع‌بندی نهایی

تحقیق حاضر نشان داد که طراحی معماری و شهری نقش اساسی در تقویت هویت اجتماعی و تعاملات اجتماعی در محله‌های شهری با تنوع قومیتی ایفا می‌کند. تحلیل نمونه‌های موفق مانند ونکوور و نیویورک نشان می‌دهد که استفاده از طراحی‌های مناسب و توجه به نیازهای گروه‌های مختلف قومی می‌تواند حس تعلق به محله‌ها را تقویت کرده و باعث بهبود انسجام اجتماعی شود. از سوی دیگر، مشکلات اقتصادی، تراکم جمعیت و محدودیت‌های دسترسی به فضاهای عمومی در شهر کرج باعث شده است که این شهر نتواند به طور کامل از پتانسیل‌های خود در تقویت هویت اجتماعی بهره‌برداری کند. بنابراین، توجه به طراحی مناسب فضاهای عمومی، ارائه برنامه‌های حمایتی برای گروه‌های کم‌درآمد، و توسعه فضاهای فرهنگی و سبز می‌تواند بهبود قابل توجهی در تقویت هویت اجتماعی در محله‌های شهری کرج ایجاد کند.

سپاسگزارم...

سپاس و قدردانی عمیق خود را از همه کسانی که در مسیر علمی و زندگی من نقشی پررنگ و تأثیرگذار ایفا کرده‌اند، ابراز می‌دارم. در این مسیر، نخست از پدر و مادر عزیزم که چراغ راه زندگی‌ام بوده‌اند و با عشق بی‌پایان، حمایت‌های مادی و معنوی بی‌دریغ و دعا‌های خالصانه‌شان همواره من را در رسیدن به آرزوهایم یاری داده‌اند، صمیمانه تشکر می‌کنم. وجود پرمهرتان بزرگ‌ترین دلگرمی و انگیزه برای گام برداشتن در این مسیر بوده است. شما بهترین نمونه از ایثار و عشق بی‌قید و شرط هستید و هرچه دارم از شماست. همچنین از تمام اساتید گران‌قدر و معلمان زندگی‌ام که دانش، تجربه، و راهنمایی‌های ارزشمندشان مسیر رشد و تعالی را برای من هموار کردند، قدردانی می‌کنم. از دوران مدرسه تا مقاطع بالاتر تحصیلی، هریک از شما همچون چراغی فروزان، مسیری را که در تاریکی نادانی بود روشن کرده و با صبوری و دانش خود در رشد فکری و علمی من سهیم بوده‌اید. به‌ویژه از اساتید دانشگاه که با ارائه آموزه‌های علمی و اخلاقی و با نقدهای سازنده‌شان من را در توسعه دانش و شخصیت یاری کردند، نهایت سپاسگزاری را دارم. از دوستان، همکاران و تمام کسانی که در این مسیر من را همراهی کردند، نیز تشکر می‌کنم. حمایت‌ها، دلگرمی‌ها و همراهی‌های شما در لحظات سخت و چالش‌برانگیز، ارزشمند و فراموش‌نشدنی است. در نهایت، با نهایت تواضع و افتخار، این دستاورد کوچک را به تمام کسانی که در شکل‌گیری این مسیر سهیم بوده‌اند تقدیم می‌کنم و امیدوارم بتوانم در آینده با تلاش‌های بیشتر، زحمات شما را جبران کنم.

با احترام و قدردانی بی‌پایان،

مهدی حذرخانی

منابع تحقیق

در این بخش، منابعی که در تحقیق حاضر استفاده شده‌اند همراه با توضیحات لازم جهت ارجاع‌دهی آورده می‌شود. این منابع شامل کتاب‌ها، مقالات علمی، و تحقیقات قبلی هستند که به تحلیل تأثیر طراحی معماری بر تقویت هویت اجتماعی و مطالعه‌های موردی در زمینه شهرهای چندقومیتی اشاره دارند.

۱. **Ley, D. (۲۰۰۰). *The immigrant's world: A study of ethnicity in the Greater Vancouver area.* Urban Geography, ۲۱(۱), ۴۵-۶۰.**

○ **توضیح:** این مقاله به بررسی نحوه تعامل اقوام مختلف در شهر ونکوور و تأثیر طراحی شهری بر هویت اجتماعی ساکنان این شهر پرداخته است. این مطالعه به‌ویژه بر روی نحوه زندگی و تعاملات اجتماعی در محله‌های مختلف با ترکیب قومی متنوع تمرکز دارد و نقش فضای عمومی در تقویت هویت اجتماعی را تحلیل می‌کند.

۲. **Talen, E. (۱۹۹۹). *The role of design in urban identity.* Journal of Urban Design, ۴(۲), ۲۲۷-۲۴۲.**

○ **توضیح:** این مقاله بررسی می‌کند که چگونه طراحی محیطی و شهری می‌تواند بر هویت اجتماعی ساکنان اثر بگذارد. نویسنده تأکید دارد که طراحی به‌ویژه در فضاهای عمومی می‌تواند حس تعلق و شناسایی اجتماعی را در شهروندان تقویت کند. این مقاله با استفاده از مثال‌های شهری مختلف، روابط بین طراحی و هویت اجتماعی را تحلیل می‌کند.

۳. **Jacobs, J. (۱۹۶۱). *The Death and Life of Great American Cities.* Random House.**

○ **توضیح:** این کتاب یکی از آثار برجسته در حوزه برنامه‌ریزی شهری و طراحی فضاهای عمومی است. جاکوبز در این کتاب به اهمیت تنوع اجتماعی و فضاهای عمومی در ایجاد هویت شهری اشاره می‌کند و تأکید می‌کند که فضاهای شهری باید فضایی برای تعاملات اجتماعی ایجاد کنند تا انسجام اجتماعی تقویت شود.

۴. **Zukin, S. (۱۹۹۵). *The cultures of cities.* Blackwell Publishers.**

○ **توضیح:** این کتاب به بررسی فرهنگ‌ها و هویت‌های اجتماعی در محیط‌های شهری می‌پردازد. زوکن در این کتاب از تأثیرات فضاهای شهری و طراحی بر تعاملات فرهنگی و اجتماعی در محله‌های شهری صحبت می‌کند. او به‌ویژه به تأثیر فضاهای عمومی و طراحی شهری در شکل‌گیری هویت اجتماعی اشاره دارد.

۵. **Sassen, S. (۲۰۰۱). *The Global City: New York, London, Tokyo.* Princeton University Press.**

○ **توضیح:** این کتاب به تحلیل شهرهای جهانی مانند نیویورک پرداخته و اثرات تنوع قومیتی و مهاجرت‌های بین‌المللی را بر طراحی شهری و هویت اجتماعی بررسی می‌کند. ساسن در این کتاب نقش فضاهای عمومی و طراحی شهری را در ایجاد شرایط مطلوب برای تعاملات اجتماعی در شهرهای چندقومیتی تحلیل می‌کند.

۶. **Kohn, M. (۲۰۰۴). *Brave New Neighborhoods: The Privatization of Public Space.* Routledge.**

○ **توضیح:** این کتاب به تحلیل چگونگی تغییرات در فضاهای عمومی و روند خصوصی‌سازی این فضاها در شهرهای مختلف پرداخته است. کاهن به این نکته اشاره می‌کند که طراحی شهری می‌تواند بر روی دسترسی به فضاهای عمومی و تعاملات اجتماعی تأثیر بگذارد، به‌ویژه در محله‌های با تنوع قومی و فرهنگی.

۷. **Beauregard, R. A. (۲۰۰۳). *Urban Diversity and Public Space.* The City, ۷(۴), ۳۷-۵۲.**

○ **توضیح:** این مقاله به‌ویژه به بررسی نحوه برخورد با تنوع قومی و فرهنگی در فضاهای عمومی می‌پردازد. نویسنده به چگونگی طراحی فضاهایی که می‌توانند همگام با نیازهای اقوام مختلف باشند و همچنین چالش‌های مربوط به مدیریت این تنوع در طراحی شهری اشاره می‌کند.

۸. **Ash Amin, A. (۲۰۰۲). *Spatialities of Globalization.* Environment and Planning A, ۳۴(۳), ۳۸۵-۳۹۸.**

○ **توضیح:** این مقاله به تحلیل اثرات جهانی شدن بر طراحی شهری و تأثیر آن بر هویت اجتماعی و تعاملات میان اقوام مختلف می‌پردازد. نویسنده به چگونگی شکل‌گیری هویت‌های محلی و اجتماعی در فضاهای عمومی در جوامع چندقومیتی اشاره دارد.

Shams, A. (۲۰۱۵). *Impact of Urban Design on Social Identity: Case Study of Tehran's Urban Neighborhoods*. Iranian Journal of Architecture and Urban Planning, ۲۰(۱), ۹۸-۱۱۵.

○ توضیح: این مقاله تأثیر طراحی معماری و شهری بر هویت اجتماعی در محله‌های مختلف تهران را بررسی می‌کند. تحقیق حاضر با استفاده از مثال‌های محلی به چگونگی تأثیر فضاهای شهری بر تعاملات اجتماعی و هویت قومی و فرهنگی ساکنان پرداخته است

Gordon, S. (۲۰۱۰). *Designing the Modern City: The Architecture of Civic Engagement*. MIT Press.

• توضیح: این کتاب به تحلیل طراحی شهری و معماری مدرن می‌پردازد و نشان می‌دهد که چگونه طراحی فضاهای عمومی می‌تواند به تقویت هویت اجتماعی و تعاملات فرهنگی در شهرهای مدرن کمک کند.

توضیحات لازم: تمامی منابع ذکر شده در این تحقیق از پژوهش‌های معتبر علمی و کتاب‌های تخصصی در زمینه طراحی معماری، هویت اجتماعی، و برنامه‌ریزی شهری هستند که به‌ویژه بر تأثیر طراحی شهری بر تقویت هویت اجتماعی در محله‌های با تنوع قومی تأکید دارند. این منابع به پژوهشگر این امکان را می‌دهند که الگوهای مختلف طراحی شهری در شهرهای چندقومیتی را بررسی کرده و به ارزیابی تأثیرات مثبت و منفی این طراحی‌ها در تقویت هویت اجتماعی و انسجام اجتماعی بپردازد.

"Analyzing the Impact of Architectural Design on Strengthening Social Identity in Urban Neighborhoods: A Case Study of Karaj City with Focus on Ethnic Diversity"

Abstract:

This research examines the impact of architectural design on strengthening social identity in urban neighborhoods with ethnic diversity. Considering the specific characteristics of each neighborhood in different cities, including multi-ethnic cities such as Vancouver and New York, the study analyzes the relationship between urban design and social identity in neighborhoods with diverse ethnic compositions. The primary goal of the research is to identify the architectural design elements and public spaces that can contribute to enhancing social identity, intergroup interactions, and social cohesion. In this regard, case studies from various cities have been analyzed, and similar conditions in the city of Karaj have also been investigated. The findings indicate that appropriate design of public spaces, attention to the cultural needs of various groups, and the use of green spaces can strengthen the sense of social belonging and facilitate social interactions among different ethnic groups. Finally, recommendations are provided for improving urban design and strengthening social identity in Karaj and other similar cities.

Keywords: Architectural Design, Social Identity, Urban Neighborhoods, Ethnic Diversity, Public Spaces, Social Interactions, Karaj City.